

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z wniosku C. L. i R. K.
przy uczestnictwie Z. D.
o rozgraniczenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 listopada 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy
z dnia 10 grudnia 2019 r., sygn. akt II Ca 261/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ż. adwokat P. Z. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt 00/100) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. oddala wniosek adwokata H. K. o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**
- 4. oddala wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego na rzecz uczestnika.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wnioskodawcy R. K. i C. L. powołali się na istotne zagadnienie prawne i potrzebę wykładni przepisów prawa co do tego, czy możliwe jest ustalenie przebiegu granic w części na podstawie stanu prawnego, a w części na podstawie innych okoliczności, w sytuacji, w której z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że zasada wzajemnego wyłączania kryteriów przewidzianych w art. 153 k.c. wyklucza korygowanie granic ustalonych według stanu prawnego przez kryterium ostatniego spokojnego stanu posiadania, czy kryterium „wszelkich okoliczności”.

Przyczyna kasacyjna w postaci istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych kierunków interpretacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia

2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

Powołanie się z kolei na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl. i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała uznać, by skarżący wykazali twierdzone przyczyny kasacyjne.

We wniosku nie wyjaśniono, dlaczego przedstawione zagadnienie ma precedensowy charakter, a dotychczasowe bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego na tle art. 153 k.c. nie jest wystarczające do jego rozstrzygnięcia, poprzestając na lakonicznym stwierdzeniu, że analiza judykatury nie daje na nie odpowiedzi. Skarżący nie sformułowali także żadnych twierdzeń wskazujących na możliwe kierunki rozstrzygnięcia postawionego problemu, jak również argumentów przemawiających na ich rzecz. We wniosku nie uzasadniono także, dlaczego – w ocenie skarżących – art. 153 k.c. budzi we wskazanym kontekście poważne wątpliwości w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z punktu widzenia publicznoprawnego celu tego środka zaskarżenia.

Sformułowane w końcowej części wniosku stanowisko, zgodnie z którym zostały spełnione „wszelkie konieczne przesłanki, tj. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona”, zawierało ponadto łatwo dostrzegalną sprzeczność argumentacyjną, jeżeli zważyć, że

oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest oczywiście błędne, co można dostrzec już *prima vista*, bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.). O sytuacji takiej nie może być mowy, jeżeli jednocześnie płaszczyzna prawna sporu implikuje istotne zagadnienia prawne wymagające wypowiedzi Sądu Najwyższego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), względnie jeżeli przepisy stanowiące podłoże zaskarżonego orzeczenia budzą poważne wątpliwości interpretacyjne lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Okoliczność, że odwołanie się do oczywistej zasadności skargi koliduje z jednoczesnym powoływaniem się na przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. była wielokrotnie akcentowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., III CSK 309/18, niepubl. i przytoczone tam dalsze orzecznictwo, a także wcześniejsze postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, niepubl., i z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, niepubl.).

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, przypominając, że Sąd Najwyższy bada na tym etapie jedynie wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego motywy (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), bez wnikania w uzasadnienie i ocenę zasadności podstaw kasacyjnych.

Ubocznie należało zaznaczyć, że akcentowana w orzecznictwie kolejność stosowania kryteriów ustalenia stanu granic określonych w art. 153 k.c. oznacza niedopuszczalność zastępowania lub korygowania stanu prawnego przy pomocy kryterium ostatniego spokojnego stanu posiadania lub wszystkich okoliczności sprawy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2015 r., IV CSK 109/15, niepubl. i powołane tam orzecznictwo). Nie wyklucza to ustalenia przebiegu granicy w poszczególnych odcinkach według odmiennych kryteriów, jeżeli stosowanie tych kryteriów w odniesieniu do konkretnego odcinka granicy jest uzasadnione w świetle art. 153 k.c. W orzecznictwie zauważa się zarazem, że art. 153 k.c. pozostawia sądowi swobodę co do rodzaju środków dowodowych, na

podstawie których następuje odtworzenie przebiegu granicy (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1998 r., III CKN 475/97, niepubl., z dnia 23 października 2013 r., IV CSK 19/13, niepubl. i z dnia 20 listopada 2014 r., V CSK 71/14, niepubl.), a stan posiadania nieruchomości w dacie wejścia w życie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. nr 27, poz. 250 ze zm.) jest stanem prawnym w rozumieniu art. 153 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2010 r., V CSK 8/10, niepubl. i powołane tam dalsze orzecznictwo).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 i art. 520 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. Wniosek adwokata H. K. o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym podlegał oddaleniu, ponieważ nie zawarto w nim oświadczenia, o którym mowa w § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2012 r., V CZ 133/11, niepubl.).

ke

[ms]